

Lagrådsremiss

Regional fysisk planering i Hallands län

Regeringen överlämnar denna remiss till Lagrådet.

Stockholm den 27 januari 2022

Eva Nordmark

Johan Ndure
(Finansdepartementet)

Lagrådsremissens huvudsakliga innehåll

I denna lagrådsremiss lämnar regeringen förslag till ändring i plan- och bygglagen (2010:900) som innebär att regional fysisk planering ska ske i Hallands län. Sedan tidigare gäller enligt 7 kap. plan- och bygglagen att regional fysisk planering ska ske i Stockholms län och i Skåne län.

Den regionala fysiska planeringen ska omfatta frågor av betydelse för den fysiska miljön som angår två eller flera kommuner i ett län. Regionen är ansvarig för den regionala fysiska planeringen inom sitt län. Den ansvariga regionens uppgifter innefattar bl.a. att anta en regionplan. Denna plan ska ge vägledning för beslut om översiktsplaner, detaljplaner och områdesbestämmelser. Av regionplanen ska det bl.a. framgå hur hänsyn har tagits till och hur planen har samordnats med andra nationella, regionala och kommunala planer och program.

Förslaget syftar till att ge en förbättrad samhällsplanering i Hallands län. Lagändringen föreslås träda i kraft den 1 januari 2023.

Innehållsförteckning

1	Beslut	3
2	Förslag till lag om ändring i plan- och bygglagen (2010:900).....	4
3	Ärendet och dess beredning	5
4	Vad innebär regional fysisk planering?.....	5
5	Regional fysisk planering i Hallands län	7
6	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser.....	9
7	Konsekvenser.....	10
7.1	Konsekvenser för staten	10
7.2	Konsekvenser för regionen.....	11
7.3	Konsekvenser för kommunerna.....	12
7.4	Konsekvenser för företag	13
7.5	Konsekvenser för enskilda	14
8	Författningskommentar	14
Bilaga 1	Begäran Region Halland och Hallands läns kommuner	16
Bilaga 2	Förteckning över remissinstanserna	20

1 Beslut

Regeringen har beslutat att inhämta Lagrådets yttrande över förslag till lag om ändring i plan- och bygglagen (2010:900).

2 Förslag till lag om ändring i plan- och bygglagen (2010:900)

Härigenom föreskrivs att 7 kap. 1 § plan- och bygglagen (2010:900) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 kap.

1 §¹

Regional fysisk planering ska ske i Stockholms län *och* i Skåne län. Regionen ansvarar för denna planering.

Regional fysisk planering ska ske i Stockholms län, i Skåne län *och* i Hallands län. Regionen ansvarar för denna planering.

Regionen ska

1. utreda regionala frågor av betydelse för länets fysiska miljö,
2. upprätta ett förslag till regionplan enligt 2–4 §§ eller förslag till ändring av en sådan plan,
3. anta, pröva aktualiteten hos och vid behov ändra planen,
4. lämna underlag om regionala frågor av betydelse för länets fysiska miljö till länsstyrelsen, andra berörda regioner och de kommuner, regionala kollektivtrafikmyndigheter och andra myndigheter som berörs,
5. yttra sig över förslag till översiktsplaner inom länet under granskningstiden i fråga om hur dessa planer förhåller sig till regionplanen,
6. verka för insatser som kan bidra till att det långsiktiga behovet av bostäder kan tillgodoses, och
7. verka för insatser som kan bidra till att minska länets klimatpåverkan och dess effekter.

Regionen ska lämna regeringen de uppgifter om den regionala fysiska planeringen som regeringen begär.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2023.
 2. Region Halland ska anta en regionplan enligt 7 kap. senast den 31 december 2026.
 3. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för ärenden om översiktsplaner som har påbörjats före den 1 januari 2023 och vid överklagande av beslut om sådana översiktsplaner, till dess målet eller ärendet är slutligt avgjort.

3 Ärendet och dess beredning

Riksdagen beslutade den 14 november 2018 att bifalla regeringens proposition En ny regional planering (prop. 2017/18:266, bet. 2018/19:CU2, rskr. 2018/19:31). Regeringen angav i propositionen att regional fysisk planering, som ett led i att åstadkomma mer enhetlighet i landet, bör införas i fler län när behov av och förutsättningar för sådan planering finns.

I samband med sitt beslut tillkännagav riksdagen att regeringen bör ta nödvändiga initiativ för att regional fysisk planering ska omfatta fler län (bet. 2018/19:CU2 punkt 2).

Sedan riksdagens beslut har Region Halland och kommunerna i Hallands län lämnat en skriftlig begäran till regeringen där regionen ber att länet ska omfattas av bestämmelserna om regional fysisk planering. Begäran har remissbehandlats, *bilaga 1*. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 2*. Remissyttrandena finns tillgängliga i Finansdepartementet (Fi2019/01983).

4 Vad innebär regional fysisk planering?

Regionplaneringens framväxt

Regler om regionplanering infördes första gången i svensk lagstiftning genom 1947 års byggnadslag (1947:385). Efter byggnadslagets tillkomst bedrevs regionplanering med stöd av Kungl. Maj:ts beslut på ett 10-tal orter med två eller flera kommuner inblandade, bl.a. i Stockholms- och Göteborgsområdet. Kungl. Maj:t fastställde senare regionplaner för Borås och för Stockholms- och Sundsvallstrakten.

År 1968 infördes lagen (1968:598) angående handläggning av frågor om regionplan för kommunerna i Stockholms län. År 1977 förtydligades ansvaret så att frågorna skulle handläggas enbart av Stockholms läns landsting (beteckningen region har numera ersatt beteckningen landsting).

I samband med införandet av 1987-års plan- och bygglag (1987:10) infördes även lagen (1987:147) om regionplanering för kommunerna i Stockholms län som gjorde regionplaneringen obligatorisk i Stockholms län. Landstinget fick ansvaret för planeringen. I övriga Sverige fanns möjligheter för kommunerna att genom en ansökan till regeringen få bilda ett regionplaneorgan och därigenom få ett bemyndigande att arbeta fram en regionplan enligt plan- och bygglagen.

Bostadsplaneringskommitténs förslag om regional fysisk planering i hela landet

Regeringen tillsatte den 8 augusti 2013 en parlamentarisk kommitté för att utreda och vid behov föreslå sådana förändringar i de regelverk som styr fysisk planering och framtagande av planeringsunderlag på regional nivå som behövs för att tillgodose bostadsförsörjningsbehovet och en lång-

siktigt hållbar utveckling i alla delar av landet (dir. 2013:78). Kommittén antog namnet Bostadsplaneringskommittén. Den 15 juni 2015 överlämnade Bostadsplaneringskommittén betänkandet En ny regional planering – ökad samordning och bättre bostadsförsörjning (SOU 2015:59).

Kommittén lämnade förslag som innebär krav på ökad samordning mellan ett antal utpekade planeringsslag (regional planering för transportinfrastruktur, tillväxt och kollektivtrafik samt kommunernas planering för bostadsförsörjning), införandet av regional fysisk planering i hela landet samt framtagandet av en nationell strategi för fysisk planering och bostadsförsörjning.

Utredningens förslag omhändertogs genom regeringens proposition En ny regional planering.

Vad innebär ansvaret för regional fysisk planering?

Enligt plan- och bygglagen (2010:900), förkortad PBL, ska regional fysisk planering ske i Stockholms län och i Skåne län. Regionen ansvarar för denna planering (7 kap. 1 § första stycket PBL).

Regionens ansvar innebär att den ska

- utreda regionala frågor av betydelse för länets fysiska miljö,
- upprätta ett förslag till regionplan eller förslag till ändring av en sådan plan,
- anta, pröva aktualiteten hos och vid behov ändra planen,
- lämna underlag om regionala frågor av betydelse för länets fysiska miljö till länsstyrelsen, andra berörda regioner och de kommuner, regionala kollektivtrafikmyndigheter och andra myndigheter som berörs,
- yttra sig över förslag till översiktsplaner inom länet under granskningstiden i fråga om hur dessa planer förhåller sig till regionplanen,
- verka för insatser som kan bidra till att det långsiktiga behovet av bostäder kan tillgodoses, och
- verka för insatser som kan bidra till att minska länets klimatpåverkan och dess effekter (7 kap. 1 § andra stycket PBL).

En regionplan ska ange de grunddrag för användningen av mark- och vattenområden och de riktlinjer för lokaliseringen av bebyggelse och byggnadsverk som har betydelse för länet. Planen ska ge vägledning för beslut om översiktsplaner, detaljplaner och områdesbestämmelser. Den är inte bindande (se 7 kap. 2 § PBL). Om en översiktsplan avviker från en regionplan för länet, ska det framgå av översiktsplanen på vilket sätt den gör det och skälen för avvikelserna (3 kap. 5 § PBL).

Av regionplanen ska det bl.a. framgå

- hur hänsyn har tagits till allmänna intressen enligt 2 kap. plan- och bygglagen, hur riksintressen enligt 3 och 4 kap. miljöbalken har tillgodosetts och på vilket sätt miljö kvalitetsnormer enligt 5 kap. miljöbalken har följts,
- hur hänsyn har tagits till och hur planen har samordnats med den regionala utvecklingsstrategin, länsplanen för regional transportinfrastruktur, trafikförsörjningsprogram och kommunala riktlinjer för

bostadsförsörjning samt nationella och andra regionala och kommunala mål, planer och program av betydelse för en hållbar utveckling i länet, och

- hur planen är avsedd att genomföras (7 kap. 3 § PBL).

Regionplanen ska utformas så att innebörden och konsekvenserna av den tydligt framgår (7 kap. 4 § PBL).

När en regionplan eller en ändring av den upprättas gäller samma krav på processen för samråd och granskning som för en översiktsplan. Granskningstiden för en regionplan är dock minst tre månader till skillnad från de två månader som gäller för en översiktsplan (se 7 kap. 5 § PBL). Det är regionfullmäktige som beslutar om att anta eller ändra en regionplan (7 kap. 9 § PBL). Fullmäktige ska även minst en gång under tiden mellan två ordinarie val till fullmäktige pröva om planen är aktuell i förhållande till kraven i 7 kap. 2–4 §§ plan- och bygglagen. Vid denna s.k. aktualitetsprövning ska regionen begära länsstyrelsens och berörda kommuners synpunkter (se 7 kap. 6 och 7 §§ PBL).

Regionfullmäktiges beslut om regionplan respektive aktualitetsprövning av regionplan får överklagas i den ordning som gäller för laglighetsprövning enligt 13 kap. kommunallagen (13 kap. 1 § punkterna 9 och 10 PBL).

5 Regional fysisk planering i Hallands län

Regeringens förslag: Regional fysisk planering ska ske i Hallands län.

Förslaget i begäran överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: En majoritet av remissinstanserna tillstyrker begäran. *Region Halland* anser att regional fysisk planering är en förutsättning för en hållbar utveckling och att behovet av att hantera frågor i ett mellankommunalt sammanhang har ökat. *Region Skåne* ser positivt på Region Hallands begäran om ett utökat uppdrag för regional fysisk planering. Region Skåne menar att behovet av att samordna och samverka kring de mellankommunala frågorna har ökat. *Region Västra Götaland* har inget emot att Region Halland får ett ansvar för regional fysisk planering enligt 7 kap. plan- och bygglagen. Region Västra Götaland poängterar att det mellanregionala samarbetet är viktigt då regionerna har flera beröringspunkter, bl.a. i form av delade arbetsmarknads- och bostadsregioner och gemensamma transportstråk, inte minst Västkuststråket. *Region Jönköping* har inget att invända mot begäran.

Hylte kommun, Kungsbacka kommun och *Laholms kommun* anför bl.a. att Hallands län under lång tid har haft en stark tillväxt och att mellankommunala frågor är en förutsättning för en hållbar samhällsutveckling och en fortsatt stark tillväxt i länet. Kommunerna tillstyrker därför begäran.

Länsstyrelsen i Hallands län, Länsstyrelsen i Skåne län, Länsstyrelsen i Stockholms län och *Länsstyrelsen i Västra Götalands län* tillstyrker begäran. Länsstyrelsen i Hallands län menar att Hallands län kan gynnas

av en regional planering då länet ligger mellan Västra Götalands län och Skåne län som är större än Hallands län. Mellan dessa län sker en rörelse som har sin grund i både arbetsmarknaden och bostadsmarknaden. Länsstyrelsen i Hallands län ger ett antal exempel på frågor som kan vara lämpliga att hantera i en framtida regionplan, såsom transportinfrastruktur- och kollektivtrafikutveckling, åtgärder för att minska kommunernas klimatpåverkan och klimatanpassningsåtgärder och också energi- och vindkraftsfrågor. Flera av länsstyrelserna anser att det generellt är positivt att fler regioner får uppgifter kopplade till regional fysisk planering, eftersom det innebär möjlighet att se frågor som är viktiga för regionens utveckling i ett större geografiskt sammanhang. *Boverket* tillstyrker begäran.

Falkenbergs kommun, Halmstads kommun och Varbergs kommun avstyrker begäran. Kommunerna ser en risk för att det kommunala planmonopolet kan påverkas negativt genom förslaget och att staten ges möjlighet att i högre grad styra kommunerna genom regionen. Kommunerna anför också att domstolarna kan komma att använda regionplanen när de prövar kommunala planer.

Skälen för regeringens förslag: I propositionen En ny regional planering konstaterade regeringen att rörligheten över lokala och regionala gränser har ökat på flera håll i landet. Den ökade rörligheten visar sig bl.a. genom att lokala arbetsmarknadsregioner växer samman och över tid blir färre. Detta stöds av den kartläggning av de regionala förutsättningarna i landet som Bostadsplaneringskommittén genomförde (se SOU 2015:59). Den ökade rörligheten har sin grund i arbetsmarknaden och bostadsmarknaden. Det blir t.ex. allt vanligare att människor bor i en kommun och arbetar i en annan. Även de kommunala bostadsmarknaderna blir allt mer integrerade och rörligheten mellan dessa ökar därmed. Det ställer högre krav på att den inom- och mellanregionala infrastrukturen fungerar väl och har en god kapacitet. När de infrastrukturella förutsättningarna förbättras, bostadsmarknaderna integreras, rörligheten när det gäller skol- och fritidsverksamhet ökar och verksamheterna får utökade marknader att ta hänsyn till, växer behovet av att samordna den planering som bedrivs av kommuner, regioner och staten. Både mellankommunal och regional planering kan bidra till en hållbar utveckling oavsett vilken utvecklingsfas en kommun befinner sig i. I tillväxtområden kan det handla om att samordna sig inom länet för att skapa förutsättningar för att öka byggandet av t.ex. bostäder. I en kommun där befolkningen minskar kan det i stället handla om att anpassa den befintliga bebyggelsen till nya behov. Även i områden där bostadsmarknaden främst är lokal kan det i vissa fall vara svårt för en enskild kommun att ensam hantera planeringen. Urbanisering, tillväxt, avfolkning, bostadsbrist, behov av anpassning till ett förändrat klimat och att många kommuner har ett lågt invånarantal i förhållande till en del av sina uppgifter och funktioner, är exempel som visar på ett växande behov av mellankommunal och regional planering.

Hallands län har, i likhet med Stockholms län och Skåne län, under en lång tid haft en hög befolkningstillväxt, men också en god ekonomisk tillväxt, större regionala arbetsmarknader och därmed ett allt större utbyte med omkringliggande län. *Region Halland* bedömer att utmaningarna när det gäller att skapa förutsättningar för en hållbar tillväxt är så pass komplexa att de kräver verktyg för en god samplanering mellan Region

Halland, berörda kommuner och staten. Denna bedömning delas av *Laholms kommun* och *Hylte kommun*. *Kungsbacka kommun* anser att regional fysisk planering är ett verktyg som syftar till att generera kommunal, regional och nationell utveckling. *Samtliga länsstyrelser* tillstyrker begäran och flertalet länsstyrelser anser att det generellt är positivt att fler regioner får uppgifter kopplade till regional fysisk planering, eftersom det innebär en möjlighet att se frågor som är viktiga för regionens utveckling i ett större geografiskt sammanhang.

Regeringen delar majoriteten av remissinstansernas bedömning att behovet av regional fysisk planering har ökat i Hallands län. När en region växer kraftigt ställs stora krav på bl.a. regional samordning för att klara målsättningar och strategier rörande t.ex. bostadsförsörjning och utbyggnad av kollektivtrafik och annan transportinfrastruktur. Hallands län är också ett till ytan relativt litet län med flera större sammanbundna tätorter med en stark koppling mellan varandra och till omgivande län. Vidare står samhället inför stora utmaningar i fråga om att skapa förutsättningar för att nå klimatmålen och att genomföra klimatanpassningar.

När det gäller de synpunkter som *Falkenbergs*, *Halmstad* och *Varbergs kommuner* framför om risken för att regional fysisk planering kan försvaga den kommunala självstyrelsen vill regeringen understryka att bestämmelserna i 7 kap. plan- och bygglagen inte förändrar förhållandet att det är en kommunal angelägenhet att planlägga användningen av mark och vatten. Kommunerna påverkas av lagförslaget på så vis att kraven kopplade till t.ex. redovisning i översiktsplaner i marginell mån ökar genom att skälen för eventuella avsteg från en antagen regionplan ska beskrivas. Det innebär att kommunernas behov av att delta och hålla sig informerade om det regionala arbetet kommer att öka. Därutöver införs nya skyldigheter för kommunerna i Hallands län att lämna underlag och information samt synpunkter vid upprättande och aktualitetsprövning av regionplanen. Samtidigt är lagstiftningen tydlig med att den regionala planeringen även behöver förhålla sig till den kommunala planeringen. Regionen ska även visa hur hänsyn har tagits till och hur regionplanen har samordnats med kommunernas riktlinjer för bostadsförsörjningen samt kommunernas mål, planer och program av betydelse för en hållbar utveckling i länet. Regeringen anser därför att konsekvenserna för berörda kommuner av förslaget inte går utöver vad som är nödvändigt för att uppnå de fördelar som en förbättrad samhällsplanering innebär och som därmed regional fysisk planering kan bidra med. Sammantaget bedömer regeringen därför att regional fysisk planering bör införas i Hallands län.

6 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringens förslag: Ändringarna i plan- och bygglagen ska träda i kraft den 1 januari 2023.

En regionplan enligt 7 kap. plan- och bygglagen ska antas senast den 31 december 2026.

Äldre bestämmelser i plan- och bygglagen ska fortfarande gälla för ärenden om översiktsplaner som har påbörjats före den 1 januari 2023. Detsamma ska gälla vid överklagande av beslut om sådana översiktsplaner, till dess målet eller ärendet är slutligt avgjort.

Förslaget i begäran: I begäran föreslås inget ikraftträdande.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans yttrar sig om ikraftträdandet.

Skälen för regeringens förslag: Lagändringarna bör träda i kraft så snart som möjligt samtidigt som regionen bör ges tillräckligt med tid för att genomföra nödvändiga förberedelser. Regeringen föreslår därför att ändringarna ska träda i kraft den 1 januari 2023.

En lämplig tidsfrist, som ligger i linje med vad som anfördes när nu gällande bestämmelser om regional fysisk planering infördes i 7 kap. 1 § PBL, bör vara att en regionplan antas inom fyra år från de nya reglernas ikraftträdande (jfr prop. 2017/18:266 s. 82). Om det inte finns en regionplan antagen före det behöver en regionplan antas senast den 31 december 2026. Tidsfristen sammanfaller med tidpunkten för de allmänna valen i landet, men eftersom valen hålls i september bör en regionplan kunna antas innan den nya mandatperioden för regionfullmäktige inleds.

Äldre bestämmelser bör fortfarande gälla för ärenden om översiktsplaner som har påbörjats före den 1 januari 2023. Detsamma bör gälla vid överklagande av beslut om sådana översiktsplaner, till dess målet eller ärendet är slutligt avgjort. Regeringen anser att det saknas behov av motsvarande övergångsbestämmelser i fråga om detaljplaner och områdesbestämmelser.

7 Konsekvenser

Regeringen redogjorde i propositionen En ny regional planering för konsekvenserna av att införa regional fysisk planering i Stockholms län och i Skåne län. De bedömningar regeringen gjorde då gäller till stora delar i fråga om att införa regional fysisk planering i Hallands län.

7.1 Konsekvenser för staten

För berörda statliga myndigheter kommer regional fysisk planering i Hallands län att innebära en ny arbetsuppgift. I fråga om bevakningen av de statliga intressena har länsstyrelsen i uppgift att lämna regionen det underlag och den information som behövs för att genomföra den regionala fysiska planeringen. Detta innebär en ökad arbetsbörda för länsstyrelsen i Hallands län där regional fysisk planering inte tidigare har skett. Visserligen kommer det underlag om statliga intressen som länsstyrelsen i dag lämnar till kommunerna sannolikt i viss utsträckning kunna lämnas även till regionen. Samtidigt kan diskussioner uppstå om hur de statliga intressena kan bedömas och hanteras på den regionala nivån, vilket enligt regeringens bedömning kan komma att kräva både möten och i vissa fall preciseringar i länsstyrelsens underlag. Dialogen mellan staten och regio-

nen bör kunna resultera i att bl.a. riksintressen och miljö kvalitetsnormer så långt som möjligt behandlas i regionplanen. De frågor som bedöms lämpligast att hantera inom ramen för översiktsplanering bör givetvis hanteras på den nivån.

Mot bakgrund av länsstyrelsens ökade arbetsbörda menar regeringen att i de län där regional fysisk planering blir aktuell handlar det om att arbeta fram en sådan plan som sedan gäller till dess planen behöver aktualiseras. Detta betyder att länsstyrelsens deltagande i dessa processer kommer att vara mer intensiv i vissa perioder för att sedan avta.

Regeringen har gett Länsstyrelsen i Skåne län respektive Stockholms län i uppdrag att utveckla ändamålsenliga och enhetliga arbetssätt för sin medverkan i regional fysisk planering (Fi2019/02438). Uppdraget ska redovisas senast i december 2022. Resultatet av detta uppdrag kommer sannolikt att underlätta arbetet för Länsstyrelsen i Hallands län.

7.2 Konsekvenser för regionen

De uppgifter som följer med regional fysisk planering kommer att innebära direkta planeringskostnader för Region Halland. Det kommer att bli relativt resurskrävande med en tät dialog och möten med olika aktörer under den period som en regionplan arbetas fram. Utöver de direkta personalkostnaderna för de personer som arbetar med uppgiften, bedöms ytterligare planeringskostnader tillkomma för bl.a. lokaler, konsulter och material. Arbetsbördan för Region Halland bedöms därför öka. Region Halland har emellertid redan en organisation för att arbeta med fysisk planering. Inom den organisationen pågår ett arbete med att ta fram en strukturbild som, enligt regionens begäran, kommer att fungera som underlag till en framtida regionplan. Det finns vidare en vana i organisationen att arbeta med regionala planeringsfrågor som ingår i andra regionala uppgifter t.ex. i rollen som kollektivtrafikmyndighet och uppriktare av länsplan för regional transportinfrastruktur.

Den direkta och indirekta nyttan för regionen med regional fysisk planering bedöms huvudsakligen vara samordningsvinster. Den nyttan är visserligen svår att beräkna mer i detalj, men är potentiellt stor i termer av förbättrade investeringar. Den potentiella nyttan bör också få regionen att agera mer informerat i regionalt viktiga beslut, exempelvis genom att koppla samman bostadsförsörjningsfrågan med arbetet för att stärka regionens attraktionskraft. Regional fysisk planering förväntas sammantaget medföra positiva konsekvenser för den regionala planeringen för kollektivtrafik, infrastruktur och regional tillväxt.

Enligt 14 kap. 3 § regeringsformen bör en inskränkning i den kommunala självstyrelsen inte gå utöver vad som är nödvändigt med hänsyn till de ändamål som har föranlett den. Regionen i de län som omfattas av bestämmelserna i 7 kap. plan- och bygglagen är ansvarig aktör för den regionala fysiska planeringen. Syftet med att ge Region Halland det ansvaret enligt plan- och bygglagen är att åstadkomma en ökad samordning av regionala frågor. Därigenom förbättras förutsättningarna för bostadsförsörjningen och en hållbar utveckling i länet, vilket inte bedöms kunna uppnås på ett mindre ingripande sätt.

Det förhållandet att ansvaret för regional fysisk planering läggs på Region Halland innebär en inskränkning av regionens självstyrelse. Regeringen anser, inte minst mot bakgrund av den begränsade tillämpningen, emellertid att den inskränkningen inte går utöver vad som är nödvändigt för att uppnå de fördelar som en förbättrad samhällsplanering innebär.

7.3 Konsekvenser för kommunerna

Det är troligt att regional fysisk planering kommer att påverka kommunerna i Hallands län i deras arbete med fysisk planering. En bättre kommunal förståelse för kommunens roll i ett regionalt sammanhang kommer att kunna underlätta planeringsöverväganden och förbättra planeringen på kommunal nivå. Det gäller särskilt översiktsplaneringen. Regional fysisk planering bör i olika utsträckning kunna bidra till kostnadsbesparingar för berörda kommuner. Det kan exempelvis röra sig om besparingar kopplade till arbetet med att utveckla eller uppdatera en översiktsplan, genom att kommunerna kan använda sig av det regionala kunskapsunderlaget och lärdomar från planeringssamverkan. Detta kan få en särskilt kostnadsbesparande effekt för mindre resursstarka kommuner.

En annan konsekvens är den regionala fysiska planeringens förväntade bidrag för att höja kvaliteten i det kommunala planerings- och utvecklingsarbetet. En mer strategisk kommunal planering kan medföra kommunala nyttor genom att kommuner fattar mer framsynta och strategiska beslut om inriktningar och investeringar. Om regional fysisk planering kan bidra till att kommuner undviker att fatta mindre bra strategiska beslut ur ett regionalt perspektiv, exempelvis om en investering i infrastruktur, bidrar den till att skapa samhällsekonomiska värden och långsiktiga kostnadsbesparingar för kommuner.

Det kan inte uteslutas att ett kunskapshöjande underlag som tar långsiktig regional hänsyn till bebyggelseutveckling, infrastruktur, kollektivtrafik och resandemönster skapar förutsättningar för att förbättra hur kommunen värderar sin mark. Det kan leda till förändrade intäkter från markförsäljning, markanvisning eller värdeåterföring för större projekt som har samordnats med regionala och nationella infrastrukturopsatningar. Regional fysisk planering kan även förväntas synliggöra mellankommunala mål- och intressekonflikter. Den förväntas också kunna bidra till att tidiga diskussioner äger rum rörande olika intressen, t.ex. riksintressen. Möjligheten till tidiga diskussioner bör innebära en lättnad för den kommunala planeringen. Samtidigt kan det faktumet att den regionala planeringen bidrar till att föra upp eventuella konflikter till diskussion medföra ökade kostnader i termer av behov av dialog och underlag.

På samma gång kommer regional fysisk planering att kräva ett engagemang av berörda kommuner. Engagemanget kommer framför allt att handla om att hålla sig underrättad om pågående processer och att i olika grad behöva delta i dessa.

Enligt 14 kap. 3 § regeringsformen bör en inskränkning i den kommunala självstyrelsen inte gå utöver vad som är nödvändigt med hänsyn till de ändamål som har föranlett den. Kommunerna i Hallands län påverkas av lagförslaget genom att de kommer att omfattas av den regionala fysiska

planeringen. Detta tar sig bl.a. uttryck i att kravet på redovisning i översiktsplaner i marginell mån ökar genom att skälen till eventuella avsteg från den antagna regionplanen ska beskrivas. Det innebär också att kommunernas behov av att delta och hålla sig informerade om det regionala arbetet kommer att öka. Därutöver införs nya skyldigheter för berörda kommuner att lämna underlag och information samt synpunkter vid upprättande och aktualitetsprövning av regionplaner. Syftet med att ge Region Halland ansvar för den regionala fysiska planeringen enligt plan- och bygglagen är att åstadkomma en ökad samordning av regionala frågor. Därigenom förbättras förutsättningarna för bostadsförsörjningen och en hållbar utveckling i länet, vilket inte bedöms kunna uppnås på ett mindre ingripande sätt.

Sammantaget innebär de nya skyldigheter för kommunerna en inskränkning av kommunernas självstyrelse. Regeringen anser, inte minst mot bakgrund av den begränsade tillämpningen, emellertid att den inskränkningen inte går utöver vad som är nödvändigt för att uppnå de fördelar som en förbättrad samhällsplanering innebär.

7.4 Konsekvenser för företag

Regeringen bedömer att lagförslagen inte får några direkta konsekvenser för företag. Samtidigt kan företag som är verksamma inom samhällsbyggnadssektorn i allmänhet och byggsektorn i synnerhet påverkas indirekt genom den inverkan regional fysisk planering förväntas få på samhällsplaneringen i stort. De företag som förväntas påverkas indirekt är främst fastighetsbolag. Bostadsplaneringskommittén förde samtal med verksamma företag i dessa branscher om olika indirekta konsekvenser som lagändringen kan föra med sig. Regionplanen förväntas främst kunna utgöra ett kunskapsmässigt och strategiskt underlag som gör planeringsförutsättningarna, och därmed förutsättningarna för exploatering, tydligare och mer långsiktiga för marknadens aktörer.

Det är osäkert om en regional planering i sig skulle öka graden av interaktion mellan kommuner och marknadens aktörer för en bättre bostadsförsörjning. När det gäller den föreslagna regleringens effekter för företagens tidsåtgång eller administrativa kostnader bedömer regeringen att den inte får någon påverkan. Likaså bedömer regeringen att företag inte lär behöva vidta några förändringar i sina verksamheter till följd av den föreslagna regleringen. Den föreslagna regionala fysiska planeringen innehåller möjligheter till samråd för allmänheten. Möjligheten för företag att delta i samråd om regionplanen bör dock inte innebära några förändringar i företagets verksamheter.

I fråga om regleringen kan komma att påverka konkurrensförhållandena för företagen eller få betydelse och konsekvenser för små företags arbetsförutsättningar, konkurrensförmåga eller villkor i övrigt i förhållande till större företag, förväntar sig regeringen att en regional fysisk planering genererar vissa indirekta effekter på marknadens funktionssätt. Dessa bedöms dock som små. Ökad planeringsdiskussion med branschen skulle kunna gynna större aktörer som får större inflytande. Paralleller kan dras till samrådsförfarande inför upphandling av kollektivtrafik. En transparent

regionplan kan dock skapa ökad förutsägbarhet i sådana investeringsförutsättningar som mindre aktörer inte har resurser eller kapacitet att hålla sig uppdaterade om. Mindre företags förbättrade förutsättningar att kunna förstå länens övergripande strukturer och planeringsinriktning bör kunna ha en positiv effekt på deras konkurrenssituation.

En ökad långsiktighet och transparens rörande den kommunala fysiska planeringen kan minska företagens egna behov av att göra strategiska marknadsanalyser, vilket kan förväntas förbättra konkurrenssituationen för mindre aktörer i fråga om exempelvis markanvisning och göra det relativt sett svårare för större aktörer att utnyttja sin kunskaps- och kapitalmässiga styrkeposition i förhållande till mindre aktörer.

7.5 Konsekvenser för enskilda

Konsekvenserna av en regional fysisk planering kan förväntas komma enskilda till del genom en förbättrad samhällsplanering. Exempelvis i termer av en bättre bostadsförsörjning, möjligheter till förbättrad arbetspendling och ett starkare lokalt och regionalt näringsliv. Regional fysisk planering bör leda till en ökad publik debatt om regionens fysiska utveckling.

8 Författningskommentar

Förslaget till lag om ändring i plan- och bygglagen (2010:900)

7 kap. Regional fysisk planering

1 § Regional fysisk planering ska ske i Stockholms län, i Skåne län och i Hallands län. Regionen ansvarar för denna planering.

Regionen ska

1. utreda regionala frågor av betydelse för länets fysiska miljö,
2. upprätta ett förslag till regionplan enligt 2–4 §§ eller förslag till ändring av en sådan plan,
3. anta, pröva aktualiteten hos och vid behov ändra planen,
4. lämna underlag om regionala frågor av betydelse för länets fysiska miljö till länsstyrelsen, andra berörda regioner och de kommuner, regionala kollektivtrafikmyndigheter och andra myndigheter som berörs,
5. yttra sig över förslag till översiktsplaner inom länet under granskningstiden i fråga om hur dessa planer förhåller sig till regionplanen,
6. verka för insatser som kan bidra till att det långsiktiga behovet av bostäder kan tillgodoses, och
7. verka för insatser som kan bidra till att minska länets klimatpåverkan och dess effekter.

Regionen ska lämna regeringen de uppgifter om den regionala fysiska planeringen som regeringen begär.

Paragrafen reglerar i vilka län regional fysisk planering ska ske och vad ansvaret för denna planering innebär.

Ändringen i *första stycket* innebär att sådan planering ska ske även i Hallands län.

Övervägandena finns i avsnitt 5.

Avsiktsförklaring gällande uppdraget Utökat ansvar för Regional fysisk planering

Finansdepartementet

Regional fysisk planering skapar goda förutsättningar för regionala utvecklingsfrågor, inte minst i en växande region som Halland. Genom regional fysisk planering tas ett samlat grepp kring strukturfrågor som påverkar varandra och detta är viktigt för att stärka och fortsätta utveckla Hallands attraktivitet, hållbara utveckling och generera samhällsnytta.

Gemensamt för många samhällsutvecklingsfrågor är att de är av mellankommunal och/eller mellanregional karaktär. Genom regional fysisk planering kan dessa frågor ses utifrån både ett kommunalt och regionalt perspektiv. Genom en regional fysisk plan blir länken mellan de kommunala översiktsplanerna och det regionala utvecklingsarbetet än tydligare. De strukturer som vi planerar för idag kommer att påverka vår samhällsutveckling under lång tid framöver och därför finns det ett behov av regional fysisk planering för att skapa goda förutsättningar för hållbar utveckling.

Halland har under lång tid haft en kraftig befolknings- och ekonomisk tillväxt, en tillväxt som väntas fortsätta i framtiden. Under de senaste 10 åren har befolkningsökningen i Halland varit den tredje största i Sverige, relativt regionens storlek. Kombinationen av attraktiva boenden och tidsmässigt korta avstånd till flera olika arbetsmarknader är centrala att värna om i framtiden, en fråga som inte bara berör tillväxten i Halland utan även de angränsande regionerna i sydvästsverige.

Halland och sydvästsverige har goda förutsättningar för fortsatt utveckling. Samtidigt står Halland och hela sydvästsverige inför flera stora utmaningar för att utvecklingen ska kunna fortsätta på ett hållbart sätt. Pendlingen och transportflödena förväntas öka, behovet av lokalyta är stort och efterfrågan av attraktiva boendemiljöer blir allt större. Med anledning av detta ser Region Halland och samtliga halländska kommuner att det finns ett behov av regional fysisk planering som hanterar mellankommunala och mellanregionala samhällsplaneringsfrågor. För att Hallands hållbara utveckling ska framtidssäkras är det centralt att rätt verktyg finns att tillgå och att samplanering sker mellan Region Halland och berörda kommunala, regionala och nationella aktörer. Detta då utmaningarna är så pass komplexa att de kräver samarbete på flera olika nivåer för att kunna lösas.

Region Halland är organiserat för att arbeta med fysisk planering utifrån den kompetens som finns att tillgå. Det finns en vana att arbeta med regionala strategiska planeringsfrågor som ingår i andra regionala uppdrag som till exempel att vara länsplaneupprättare och kollektivtrafikmyndighet. Inom verksamheten pågår arbete med att ta fram en strukturbild, vilken kommer vara underlag till en framtida regional fysisk plan. Det finns mellan Region Halland och de halländska kommunerna upprättat en samverkansstruktur som skapar goda förutsättningar för att den regional-kommunala samarbetet med regional fysisk planering.

Region Halland har tagit fram en samplaneringsmodell som används i samverkan mellan kommunal-, regional- och nationell nivå. Samplaneringsmodellen redogör för ansvarsfördelningen i en given process och beskriver vikten av att infrastruktur, bostadsbyggande, kollektivtrafik och andra samhällsbyggnadsfrågor är viktiga komponenter i samhällsutvecklingen. Samplaneringsmodellen kan med fördel användas inom regional fysisk planering. I takt med att en regional fysisk plan arbetas fram kan det bli aktuellt med vidare avisksförklaringar och avtal som redogör för framtagandet och hur den kommunal-regionala samverkan ska vara en röd tråd igenom arbetet.

Region Halland, tillsammans med de halländska kommunerna, anser att regional fysisk planering skapar goda förutsättningar för samplanering mellan aktörer på nationell, regional och kommunal nivå. Samplaneringen består främst i att flera aktörer får en gemensam syn på de halländska förutsättningarna i strategiska planeringsfrågor. Samplaneringen gör också att flera olika områden kan beaktas samtidigt. Med anledning av detta har Region Halland för avsikt att ansöka om uppdraget för Regional fysisk planering.

Med anledning av detta förklarar Region Halland sin avsikt att ansöka om och bli tilldelade det utökade uppdraget för regional fysisk planering.

Mikaela Waltersson
Regionstyrelsens ordförande

Jörgen Preuss
Regiondirektör

Kommun- och Regionledningsforum

Plats och tid	Regionens Hus, Borgsalen, klockan 13:30-15:15
Närvarande	<p> Mikaela Waltersson (M) (ordförande) (Region Halland) Ronny Löfquist (S) (vice ordförande) (Hylte kommun) Per Stané Persson (S) (Region Halland) Lise-Lotte Bensköld Olsson (S) (Region Halland), via länk Helene Andersson (C) (Region Halland) Anna Roos (C) (Hylte kommun), via länk Lisa Andersson (M) (Kungsbacka kommun) Eva Borg (S) (Kungsbacka kommun) Jonas Bergman (M) (Halmstads kommun) Krissi Johansson (S) (Halmstads kommun), via länk Kjell Henriksson (S) (Laholms kommun), via länk Erling Cronqvist (C) (Laholms kommun) Per Svensson (S) (Falkenbergs kommun) Anneli Andelén (C) (Falkenbergs kommun) Ann-Charlotte Stenkil (M) (Varbergs kommun) Jana Nilsson (S) (Varbergs kommun) Jörgen Preuss (Regiondirektör, Region Halland) Mattias Rossköld (Kommundirektör, Halmstads kommun) Lars Fröding (Kommundirektör, Falkenbergs kommun) Carl Bartler (Kommundirektör, Varbergs kommun) Anders Einarsson (Kommundirektör, Laholms kommun) Malin Aronsson (Kommundirektör, Kungsbacka kommun) Emma Gröndahl (L) (Kommundirektör, Hylte kommun) Angelica Eriksson (Sekreterare) </p>
Inbjudna	<p> Martin Engström (Region Halland) ärende 1 Jörgen Peters (Länsstyrelsen i Halland) ärende 1 Ann-Mari Bartholdsson (Region Halland) ärende 1 och 2 Magnus Clarin (Högskolan i Halmstad) ärende 2 Markus Lingman (Region Halland) ärende 2 Lillemor Berglund (Kungsbacka kommun) ärende 2 Erik Hansson (Region Halland) ärende 3 Åse Allberg (Region Halland) ärende 3 </p>

3. Regional fysisk plan - förslag till avsiktsförklaring

Ärendet

Regional utveckling

För att förklara Region Hallands avsikt att söka uppdraget Regional fysisk planering så ska Region Halland lämna in en avsiktsförklaring till Finansdepartementet. Denna har stämts av på Regionstyrelsens arbetsutskott för att nu stämmas med de halländska kommunerna innan den skickas vidare till finansdepartementet.

I dialog med Finansdepartementet så har Region Halland aviserat att det finns ett intresse av att bli tilldelade uppdraget Regional fysisk planering. Det finns ett behov av att ta fram en regional fysisk plan i Halland för att belysa mellankommunala och mellanregionala samhällsutvecklingsfrågor i ett regionalt perspektiv för att generera goda förutsättningar för samhällsutveckling i hela Halland.

Region Halland har en process igång för att ta fram en Strukturbild för Halland som ska redogöra för de förutsättningarna såsom infrastruktur, trafik, arbetsmarknad, bostadsmarknad och demografi. Strukturbild Halland ska utgöra underlaget till en framtida Regional fysisk plan.

Anteckning

Kommun- och regionledningsforum är överens om att Halland ska samarbeta om regional fysisk plan eftersom det sätter Halland i ett större perspektiv. Det är ett vägledande material som hanterar kommun- och regiongemensamma samhällsplaneringsfrågor, och skapar goda förutsättningar för samplanering mellan aktörer på nationell, regional och kommunal nivå. Samplaneringen består i att flera aktörer får en gemensam syn på de halländska förutsättningarna i strategiska planeringsfrågor. Kommunernas samverkan i regional fysisk plan gör inte intrång på det kommunala planmonopolet.

Sammanfattning

Region Halland, Laholms kommun, Halmstads kommun, Hylte kommun, Falkenbergs kommun, Varbergs kommun och Kungsbacka kommun är överens om att:

- ställa sig bakom avsiktsförklaringen gällande regional fysisk plan för Halland
- överlämna avsiktsförklaringen till Finansdepartementet

Beslutsunderlag

- Avsiktsförklaring - Uppdrag Regional fysisk planering(362971) (0)

Beslut skickas till

Finansdepartementet

Förteckning över remissinstanserna

Följande remissinstanser har yttrat sig: Boverket, Falkenbergs kommun, Halmstads kommun, Hylte kommun, Kungsbacka kommun, Laholms kommun, Länsstyrelsen i Hallands län, Länsstyrelsen i Skåne län, Länsstyrelsen i Stockholms län, Länsstyrelsen i Västra Götalands län, Region Halland, Region Jönköping, Region Skåne, Region Västra Götaland, Statskontoret, Varbergs kommun.

Även följande remissinstanser har fått tillfälle att yttra sig, men har avstått från det: Region Kronoberg.